

velle observare, nisi prius certò teneamus, præmia quædam proposita esse observantibus talen legem, qua ab omnibus ejus cultoribus, firmiter sperari & expectari possunt; ideoque non debuit præceptum spei, sicut nec mandatum fidei, in Decalogo recenseri.

31. Quærunt hic aliqui, an si Deus suam damnationem alicui revelaret, adhuc posset subindeque teneretur sperare beatitudinem? Hic casus puer metaphysicus est (subindeque ad instructionem fidei, vel morum ædificationem ejus resolutio propterea inutilis) cùm Deus non possit de potentia ordinaria, sed tantum de absoluta, revelare alicui suam damnationem, ut docet D. Thomas quæst. 23. de verit. art. 8. ad 2. Unde in hujus difficultatis resolutione non immorabitur, sed ab illa breviter nos expediemus, respondendo negativè. Ratio fundamentalis est, quia spes Theologica non potest verari nisi circa bonum quod potest prudenter apprehendi ut futurum, cum prudentia sit regula omnium virtutum: supposita autem tali revelatione, non posset homo prudenter apprehendere suam salutem ut futuram; quia si tali revelationi præberet assensum, statim judicaret, se nunquam consecuturum beatitudinem, cùm sciret talem revelationem infallibilem esse, & nunquam evenire oppositum ejus quod Deus præscivit ac decrevit. Si verò illi dissentirent, contra rationem & prudentiam ageret: Ergo quocunque modo se gereret, non posset formare iudicium prudens de futuritione sua salutis, sed duntaxat iudicium imprudens, subindeque ad regulandum actum spesi Theologice omnino insufficiens. Et per hoc facile solvuntur omnia argumenta quæ solent fieri in oppositum.

32. Ex hoc etiam inferritur, quod ille cui facta est revelatio sua damnationis, non teneretur orare ad petendum à Deo auxilia efficacia ad salutem; oratio enim actum spesi explicitum, vel saltem implicitum, necessariò importat; atque adeò, si ille non teneretur sperare, etiam non teneretur orare. Unde Augustin. lib. 21. de civit. cap. 24. *Si de aliis ita Ecclesia certa esset, ut qui sunt illi etiam nosset, qui licet adhuc in hac vita sint constituti, tamen prædestinati sunt in aeternum ignem ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quam nec pro ipso: quia nempe non magis posset sperare eorum salutem, quam diaboli.*

33. Colligitur etiam ex dictis toto hoc capite, plures ad spem requiri conditiones ex parte objeci. In primis enim requiritur quod sit bonum, quia spes est actus prosecutionis. Secundò ut sit absens seu futurum, quia spes non habet se per modum quietis in bono jam habito, ut gaudium, sed per modum motus & tendentia ad consecutionem boni nondum habiti, subindeque essentialiter respicit bonum absens. Tertiò ut sit arduum ac difficile, quia sicut non timetur malum nullo negotio vitabile, ita nec speratur bonum, obtenuit ita facile, ut moraliter censeatur in manu. Unde ad spem requiritur quædam erexit animi ad bonum in quod tendit, ut docet D. Thomas hic quæst. 25. artic. 1. his verbis: *Spes supra desiderium addit quendam conatum & quandam elevacionem, ad consequendum bonum arduum.* Quartò ut sit possibile, quia cùm spes sit desiderium efficax, non potest ferri ad impossibile. Demum ut sit probabiliter obtinendum, quia quædam objectum sit possibile, si tamen certò sciatur non obtinendum, non potest esse objectum desiderij efficacis. Unde (ut supra dicebamus) ille cui Deus revelaret

suam damnationem, non posset sperare beatitudinem; quia esto illa ei possibilis esset, ratione auctiorum sufficientium, qua Deus ei conferret, vel offerret, ille tamen certò sciret quod nunquam de facto illam consequeretur, cùm divina præscientia & prædestinatione, nunquam possit falli vel frustrari, nec per consequens evenire oppositum ejus quod Deus præscivit & decrevit. Unde D. Thomas quæst. 23. de verit. artic. 8. ad 2. ait quod *quædam de potentia absoluta Deus posse revelare suam damnationem alicui, non tamen hoc potest fieri de potentia ordinata, quia talis revelatio cogere non possit.*

34. De virtute Theologica spes eleganter differunt SS. Patres, & varias ejus dotes ac prærogativas exponunt: Hanc Zeno Veronensis fiduci gloriam, Hilarius maximum fidei stipendium, Basilius fidei latitudinem & alacritatem, Philo Judeus Gaudium ante gaudium, & possessionis futurae incitationem, appellant. Hæc (inquit Chrysostomus) sustinendi est gloria, felicitas patientia, virtutum fomes, taborum triumphus. Hæc (ait Damianus) alia est quæ fragiles animos erigit ad superna, raditum expectatio levigat, quia presunvit de misericordia Iudicis, & in divina pietatis observatur palatio. Hæc etiam est quasi pes animæ, cui tota innititur, quo subsistit, quo incidit, & ad felicitatem progrederit, & de quo dicitur Deuter. 11. *Quemadmodum locum calcaverit pes vester, vester erit.* Unde egregie Bernardus serm. 15. in Psalmum qui habitat: *Pes vester unique spes vestra est, & quantumcumque illa processerit, obtinebit; si tamen in Deum tota figuratur, ne firma sit, & non titubet.* Demum spes firmissimum est animi nostri fulcrum, religionis anchora, fidei fomes, virtutum vigor, difficultatum omnium viætrix, baculus nostræ peregrinationis, & nostrorum laborum refrigerium & levamen. Hanc (inquit Augustinus in Psal. 64.) in illam terram, loquitur de coelesti Hierusalem, quasi anchoram præmissim, ne in isto mari turbati naufragemus. *Quemadmodum enim de nave qua in anchoris est, rectè dicimus quod jam in terra sit, licet flœnet; sic contra hujus peregrinationis nostra tentationes, spes nostra fundata in illa civitate Ierusalem, facit nos non abipi in saxa.*

Contra vitium desperationis acriter & disertè invehitur Guillelmus Parisiensis lib. de mortibus cap. 3. his verbis: *O desperatio ruina horribilis! o profundum perditionis! o barathrum inferni! o Dei contumelia intolerabilis!* Quid enim aliud est dicere, despero, quam quid peccata mea vincunt Dei misericordiam, ut Cain? o verbum sempiterni opprobrii!

CAPUT XIII.

De charitate.

Acto spiritualis ædificij fundamento, fide sci-
licet, quæ, ut ait Apostolus, est sperandarum
substantia rerum; & superstructo ac erecto firmissimo
spesi Theologice muro, superest ut ei culmen & fastigium imponamus: ac de charitate differamus, quæ ejusdem ædificij culmen & perfectio est, ut testatur Augustinus serm. 22. ubi ait quod *Domus Dei fide fundatur.* Spes erigitur, charitate perficitur. Charitatem fides concipit, ad eam spes currit, illa verò fidei umbras ac spesi suspiria prætergressa, se totam in Deum immergit, ut aeterna illa pulchritudine, quam fides ostendit,

& spes optat, feliciter perfruatur. Tria ergo de hac nobilissima & præstantissima virtute, quæ ceterarum princeps est ac regina, breviter hic explicanda sunt, nimirum ejus essentia, perfectio, & augmentum.

1. Supponimus autem ut certum, charitatem habitualem, quæ Deum diligimus, non esse ipsummet Spiritum Sanctum, actum dilectionis in nobis per se ipsum immediate operantem (ut olim existimat Magister sententiarum in 1. dist. 17.) sed aliquam qualitatem, ab eo productam ac diffusam, & animæ inherentem, juxta illud Apostoli: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum;* ubi charitas distinguitur a Spiritu Sancto, tanquam donum infusum ab insidente. Unde Augustinus de spiritu & litt. cap. 32. *Charitas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quæ ipse nos diligit, sed quæ nos facit dilectorum suis;* Sicut dicitur justitia Dei, quæ iusti ejus munere efficiuntur; & Domini salus, quæ nos salvos facit; & fides Iesu Christi, quæ nos fideles facit. Item Bernardus lib. de diligendo Deo prope finem, explicans verba illa Joannis, *Deus charitas est, subdit:* *Dicitur recte charitas & Deus & Dei donum. Itaque charitas dat charitatem substantiæ accidentalem.* Vbi dantem significat, nomen est substantia: ubi donum, qualitatis. Quo nihil clarius & expressius contra Magistrum sententiarum dici potest.

2. Ratio etiam suffragatur, nam ut discurrit D. Thomas hic quæst. 2. artic. 1. Ut potentia aliqua perfectè operetur, debet supponi intrinsecè inclinata in actum, ut ratione talis inclinationis ille actus sit ei connaturalis, & facile ac suaviter ab illa elicatur; quapropter Deus omnia ad proprios fines suaviter movens, singulis rebus indidit formas seu qualitates, per quas ad eos inclinantur, & connaturaliter, promptè, ac suaviter in illos moventur; ut igni levitatem, lapidi gravitatem, &c. Ergo similiter, ut voluntas perfectè & connaturaliter elicit actum charitatis, & in Deum ut in centrum & ultimum finem supernaturalem, promptè, faciliter, ac delectabiliter tendat ac se moveat, indiger formâ aliquâ creatâ ipsi inhærente, quæ nulla alia esse potest, quam habitus charitatis; auxilium enim transiens non dat posse facile & delectabiliter operari, sed hoc à solo habitu provenire potest.

Hoc præmissò, explicanda est natura & essentia charitatis, & primò demonstrandum contra Durandum, charitatem verè & proprie esse amicitiam hominis cum Deo. Deinde objectum ejus formale, ex quo potissimum illius natura venanda est, exponemus.

S. I.

Charitas est vera & propria hominis cum Deo amicitia.

3. Patet hæc veritas primò ex Scriptura: Sapient. 1. *Infinitus thesaurus est hominibus, quo qui nisi sunt participes facti sunt amici Dei.* Psal. 138. *Nomini honorati sunt amici tui Deus.* Judicum 8. *Abraham Dei amicus effectus est.* Joan. 15. *Vos amici mei estis.* Lucæ 12. *Dico autem vobis amica meis.* Cantic. 5. *sponsa coelestis ait de sponso: Ipse est amicus meus.* Et cap. 2. *sponsus sic eam alloquitur: Surge propera amica mea.* Demum toto illo libro, hæc divina amicitia, tam aperte significatur & celebratur, ut ille, hujus faci amoris epithalamium, & coelestis sacrarum flammam Deum

inter & animam caetam rogas, meritò appellari possit.

4. Favent etiam SS. Patres, quos brevitatis causâ pretermitto, duo tantum eorum illustria testimonia prof. ram, alterum Hieronymi, alterum Augustini. Primus enim in cap. 7. Micheæ hæc scribit: *Si vis vera amicitia deleclari, esto amicus Dei, & sicut Moses, qui loquebatur Deo quasi amicus ad amicum, esto amicus ut Apostoli, ad quos Salvator ait: Iam non dicam vos servos, sed amicos.* Alter vero lib. 8. Confess. cap. 6. inducit Nepotianum, ad socium, famosissimum imperatoræ curia Aulicum, sic loquentem: *Dic quæsio, omnibus istis laboribus nostris quæ ambimus pervenire?* *Quid querimus?* *Cujus gratia militamus?* Majorne esse poterit spes nostra in palatio, quam ut amici Imperatoris simus? Et per quod pericula pervenitur ad grandius periculum: *Et quandiu istud erit?* Amici autem Dei, si volnero, ecce nunc sio.

5. Eadem veritas hac ratione suaderur: Quantu[m] tantum ad veram amicitiam conditions requiruntur. Prima est, ut sit amor benevolentiae, non concupiscentiae, quæ quis se amat, aut sua: Unde Aristoteles docet in senibus & juvenibus, non nisi raro, amicitiam reperi, quia senes ad suam utilitatem, juvenes vero ad voluptatem, omnia referunt. Secunda, ut sit amor mutuus, non occultus & latens, sed utrinque notus, ut docet Philosophus 8. Ethic. cap. 4. ubi dicit amicitiam esse benevolentiam cum redamatione. Terria, ut fundetur in aliqua communicatione, quæ reddantur amantes aliquo modo similes, ut ibidem ait cap. 7. Quare i. Machab. 10. Alexander amicitiam cum Jonatha inire volens, illum ad bonorum omnium fastigia evexit, unde ei dicit est: *Aptus es, ut sis amicus noster, & nunc constitutus te hodie summum sacerdotem, ut amicus voceris Regis.* Et misit ei purpuram & coronam auream Quarta, ut afferat bonorum, & consiliorum seu secretorum communicationem. Hæc autem omnia reperiuntur in mutua charitate inter Deum & justos. Primi enim charitas hominis erga Deum est amor benevolentiae, Deum diligens propter se. Charitas quoque ipsius Dei erga homines, diligit illos propter ipsos, & ipsorum bona: Deus enim vult justis bonum aeternæ beatitudinis, ex complacencia in ipsis, & propter illos, ut ex solutione objectionum patet Secundò ille amor mutuus est, juxta illud Proverb. 8. *Ego diligenter me diligio.* Et Joan. 4. *Qui diligit me, diligit etiam Parem meo, & ego diligan eum.* Est quoque notus utrinque, licet enim non sumus certi fide divina, quod Deum verè sicut oportet diligamus, & ab eo diligamus reciprocè, id tamen justis, ex conjecturis probabilibus, & moraliter certis, notum est; quod ad veram amicitiam sufficit, & inter homines plerumque non est notior amor mutuus. Tertiò amor iste mutuus in aliqua communicatione fundatur, per quam homines sunt aliquo modo Deo similes, nimirum in communicatione gratia sanctificantis, quæ cum sit formalis naturæ divinæ participatio, ut in Tractatu de gratia ostensum est, efficit homines quodammodo Deos, juxta illud Psalmista: *Ego dixi dii estis, & filii excelsi omnes.* Nec deest quartò communicatio bonorum & secretorum, nam per gratiam homines sunt participes beatitudinis divinae, hic in jure & in sp., & in patria in re. Deus etiam justis sua consilia & secreta revelat, & cum ipsis in oratione sacra & dulcia miscet colloquia, ut patet in Abraham, Moysi, & Apostolis, quibus Christus

Christus dicebat Joan. 15. *Iam non dicam vos servos, sed amicos, quia omnia quacumque audiri à Patre meo, nota faci vobis.*

6. Objicies primò: Vera & propriè dicta amicitia est inter aequales, ut docent Aristoteles 8. Ethic. cap. 5. & D. Hieronymus super caput 7. Micheas ubi ait: *Amicitia pars accipit, aut facit: ubi in aequalitas est, non amicitia est:* Sed inter Deum & homines aequalitas esse non potest: Ergo nec amicitia proprie dicta.

Confirmatur: Inter servum & dominam non potest esse vera & perfecta amicitia, ut afferit idem Aristoteles 8. Ethic. cap. 1. Sed homines in Scriptura appellantur & vere sunt servi Dei: Ergo inter ipsos & Deum vera amicitia reperiri non potest.

Ad objectionem respondeo, ad veram & propriè dictam amicitiam, non requiri perfectam personarum aequalitatem (aliás nulla inter parentes & liberos intercederet amicitia) sed sufficere aliqualem inter illas aequalitatem, seu proportionem: hæc autem reperitur inter Deum & hominem justum, quia iste per gratiam, ut habetur 2. Petri 1. fit *divina consors natura*, filius Dei adoptivus, hæres vite æternæ, capax operationū divinatum, & supernaturalium, ac proinde accipit similitudinem & quandam aequalitatem cum Deo, quatenus constituitur in eodem ordine divino, quæ non obstante infinita distantia intra ipsum ordinem, sufficit ad amicitiam, non quidem aequalitatis, quæ inter pares invenitur, sed supereminentiae, qualem inter filios & parentes, subditos & Principem, admittit Aristoteles 8. Ethic. cap. 7. ubi etiam cap. 16. docet homini ad Deum esse amicitiam tanquam ad aliquid super excellens. Addo ex Dionysio cap. 4. de divin. nomin. quod *amor est virtus unitiva, qua superioris cum inferioribus (& è converso) arque aequales cum aequalibus, quodammodo ad aequalitatem*: Ita ut amor respectu superiorum, sit pondus à quo demittuntur; respectu vero inferiorum, ignis à quo eleventur; & respectu aequalium, catena, ut parili (inquit) *societas jungantur*. Hoc liquido constat in amicitia illa quæ inter Deum & homines reperitur, quia Deus amore hominis per incarnationem se maximè demisit, formam servi accipiens, & in similitudinem hominum factus, ut ait Apostolus ad Philip. 2. & homines ipsos ita exaltavit, ut quodammodo eos ad divinam dignitatem exercerit. Unde Augustinus de prædest. Sanctorum cap. 15. *In natura humana & tam celsa & summa est subiectio, ut quo attolleretur altius non haberet: sicut pro nobis ipsa Divinitas, quoniamque se deponeret humilior non habuit, quam suscepta natura cum infirmitate carnis, usque ad mortem Crucis.*

Ad confirmationem dicendum, quod sicut Aristoteles 8. Ethic. cap. 11. ait: *Ad servum, hoc ipso quod servus est, non est amicitia, sed secundum quod est homo:* Ita licet homines, ea ratione quæ servi Dei sunt, non possint esse ejus amici, benè tamen quatenus elevantur ad esse Filiorum Dei, & participant per gratiam naturam divinam. Unde Augustinus tract. 8. in Joan. *Magna dignatio, quod Dominus quis novit servos, dignetur dicere amicos.*

7. Objicies secundo: Amor amicitiae in hoc ab amore concupiscentiae distinguitur, quod ille terminatur ad bonum amici, propter ipsum, & quia bonum ejus est; amor autem concupiscentiae terminatur ad bonum amantis: Sed amor Dei terminari nequit ad bonum rationalis creature proprie ipsum, & quia bonum ejus est; cum omnia velet propter semetipsum, ut dicitur Proverb. 16. &

objectum adæquarum tam motivum quam terminativum voluntatis divinae sit sola bonitas increata, ut in Tractatu de voluntate Dei ostendimus: Ergo inter Deum & homines vera amicitia ratione charitatis non datur.

8. Huic difficulti argumento, relictis variis solutionibus, qua magis hanc difficultatem obscurant, quam elucident, Respondeo distinguendo Majorem: Amor amicitiae debet terminari ad bonum amici, propter seipsum, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, nego Majorem. Excludente ordinem ad alios fines particulares, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Amor Dei nequit terminari ad creaturam rationalem, propter ipsam, ly propter excludente ordinem ad ultimum finem, concedo Minorem: excludente ordinem ad alios fines particulares, nego Minorem, & conseq. entiam. Ratio autem hujus doctrinæ & distinctionis est, quia omne bonum ad finem ultimum ordinatur, & in hac ordinatione sita est illius perfectio; unde tantum abeat quod destruatur ratio amicitiae in Deo respectu rationalis creature, ex eo quod illam amet propter ultimum finem; quin potius amicitia ejus non esset honesta, si absque tali ordine illam amaret: ad fines autem particulares creature rationalis non ordinatur ex natura sua, nec in tali ordinatione illius perfectio consistit; unde si Petrus v. g. Paulum diligat in ordine ad se, & propter se; cum perfectio Pauli in tali ordine non consistat, neque illum exposcat, talis dilectio non erit honesta, nec amor amicitiae, sed concupiscentiae. Ut ergo Deus creaturam rationalem amore amicitiae diligat, non oportet quod illam ad seipsum ut finem ultimum non referat, sed sufficit quod bonum creature rationalis non ordinet ad alios fines particulares & intermedios.

9. Addo quod, illud solum amatur amore concupiscentiae, quod diligitur ut utile sibi, talis quippe amor non querit nisi quæ sua sunt: Deus autem non amat creature rationales, ut utiles sibi juxta illud Job 22. *Quid prodest Deo, si iustus fueris, aut quid ei confert, si immaculata fuerit vita tua?* Indò potius gloriam suam semper utilitatibus nostris conjungit, quare Ecclesia quotidie canit: *Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.* Cur non potius adorat tanta gloria maiestatem, quam ei gratias impensè agat: Quia nimur gloriam suam misericors Deus à nostris commodis nunquam disjungit. Unde Bernardus serm. 3. Pentec. *Omnia propter semetipsum fecit Deus, omnia propter suos; alter tamen propter se, alter propter suos. Omnia fecit propter semetipsum, granita scilicet bonitate; omnia propter electos suos pro eorum scilicet utilitate.* Habitudo ergo creature rationalis ad Deum, non est per modum mediij utilis, conducentis & deservientis divinæ bonitati, sed potius per modum mediij seu subjecti recipientis influxum & participationem divinæ bonitatis, ut egregiè explicat D. Thomas 3. contra Gent. cap. 18. his verbis: *Dens qui est primum agens omnium rerum, non sic agit quasi actione sua aliquid acquirat, sed quasi sua actione aliquid largiatur; quia non est in potentia ut aliquid acquirere posse, sed solum in actu perfecto, ex quo potest aliquid elargiri:* Ergo amor quo Deus diligit creature rationales, non est concupiscentiae, qui semper tendit ad propriam amantis utilitatem & commodum, sed amicitiae, quæ intendit bonum, perfectionem, & commodum ipsius amici.

§. II.

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS. 287

S. II.

Objectum formale charitatis, non est bonitas divina, ut communis analogie bonitati divine per essentiam, & divina per participationem; nec bonitas divina & increata, ut involvens essentiam, attributa, & relationes; sed sola natura bonitas, ut distincta virtualiter à relationibus & attributis.

10. Probatur prima pars contra Suarem, & alios Recentiores, triplici ratione fundamentali: Prima est, Virtus Theologica habet Deum pro objecto formaliter & primario, non verò aliiquid commune Deo & creaturis, ut constat ex dictis de fide & spe: Sed charitas est virtus Theologica, & inter illas præcipua: Ergo objectum formale illius est bonitas increata, & non bonitas divina, creata & increata analogice communis.

Secunda: Charitas nostra est formalis participationis charitatis quæ Deus seipsum diligit: Sed charitas Dei non habet pro objecto formaliter bonitatem divinam, Deo & creaturis analogice communem, sed solam bonitatem divinam per essentiam: Ergo nec charitas nostra Major est certa, Minor verò constat ex dictis prima parte in Tractatu de voluntate Dei cap. 1. ibi enim ostendimus, objectum formale motivum & terminativum voluntatis divinæ, subindeque charitatis increatae Dei, esse solam bonitatem divinam & increataem, non autem bonum in communi, a creato & in creato abstractus.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, hoc exemplo: Quia lumen gloria est formalis participationis luminis intellectus divini, quod non specificatur à creaturis, sed ab essentia divina, rectè inferatur lumen gloriae creatum, siam specificacionem non à creaturis, sed ab essentia divina desumere: Ergo similiter, ex eo quod charitas nostra sit formalis participationis charitatis quæ Deus seipsum diligit, & charitas Dei increata non habeat pro objecto formaliter bonitatem divinam, Deo & creaturis analogice communem, rectè inferatur objectum formale nostræ charitatis non esse bonitatem divinam, ut communem analogice bonitati divinæ per essentiam & divinæ per participationem, sed solam bonitatem Dei increataem, & divinæ per essentiam.

Respondeo secundò, data Majori, negando Minorē; si enim daretur talis habitus, ille esset à charitate essentiale & specie diversus, utpote habens diversum objectum formale.

11. Objicies secundo contra secundam partem assertoris: Si divinæ relations & attributa non pertinerent ad objectum formale & primarium charitatis, essent ejus objectum materiale & secundarium: At hoc dici nequit, aliás non magis moverent ad dilectionem Dei, quam creature & Ergo nec illud.

Respondeo negando sequelam Majoris, sicut enim in Tractatu de visione beatifica docent plures ex nostris Thomistis, relations & attributa non esse propriæ objecta secundaria divinæ intellectus, nec proinde visionis beatifica, sed modos objecti formalis & primarij, illud intimè & transcendentaliter in se claudentes; ita in praesenti dicendum est, illa non esse objecta secundaria & materialia charitatis, sed modos, complementa & affectiones, seu proprietates objecti formalis & primarij, ab eo impræscindibiles, illudque transcendentaliter in se includere, subindeque magis intra propriam lineam ad dilectionem Dei mouere, quam creature: quæ sunt objecta purè materialia & secundaria charitatis.

§. III.

Charitas ut se extendit ad Deum, & ad proximum, est virtus unius speciei atoma.

14. Ita D. Thomas hic qu. 23. art. 5. & qu. 25. art. 1. ubi hanc rationem insinuat: Unitas specifica habitus sumitur ex unitate sui objecti formalis:

& relationibus virtualiter distincta, ut in Tractatu de scientia Dei cap. 1. conclus. 2. triplici ratione ostendimus: Ergo similiter objectum formale voluntatis divina est sola bonitas divina essentia, ut ab attributis & relationibus virtualiter distincta.

Confirmatur: Idipsum quod sub ratione veri est objectum formale beatitudinis, sub ratione boni est objectum formale charitatis, ut docet D. Thomas supra citatus: At primum & formale objectum beatitudinis, non est verum divinum, ut transcendentis relations, & attributa, sed sola veritas naturæ divinæ, cùm enim visio beatifica sit participationis cognitionis intuitiva Dei, idem habet objectum formale & primarium ac illa: objectum autem formale & primarium divinae intellectus, est sola divina essentia, ut ab attributis & relationibus virtualiter distincta, ut communis docent nostri Thomistæ, & loco citato Tractatus de scientia Dei demonstravimus: Ergo consequenter ad illa principia, dicendum est, solam bonitatem increataem divinæ nature esse objectum formale & primarium charitatis.

12. Objicies primò contra primam partem assertoris: Possibilis est aliquis habitus infusus per se primum respiciens bonitatem divinam, ut creatæ & increatae analogice communem, cùm in hoc nulla videatur esse repugnantia: At ille esset ejusdem speciei cum viritate charitatis; Ergo objectum formale charitatis est hujusmodi bonitas, non verò sola bonitas increata, & divina per essentiam.

Respondeo primò, negando Majorem, quia si daretur unus habitus, respiciens per se primum bonum in toto sua latitudine, & ambiens increataum simul & creatum, ille omnem voluntatis capacitationem adæquaret, quod est contra rationem habitus, cuius objectum est determinatio & divisio objecti potentie.

Respondeo secundò, data Majori, negando Minorē; si enim daretur talis habitus, ille esset à charitate essentiale & specie diversus, utpote habens diversum objectum formale.

13. Objicies secundo contra secundam partem assertoris: Si divinæ relations & attributa non pertinerent ad objectum formale & primarium charitatis, essent ejus objectum materiale & secundarium: At hoc dici nequit, aliás non magis moverent ad dilectionem Dei, quam creature & Ergo nec illud.